

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO
KONTROLĖS SKYRIAUS**

**PAŽYMA
DĖL 2019 METŲ POLITINIŲ PARTIJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ
PATEIKIMO**

2020 m. kovo 31 d. Nr. 3-37 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo (toliau – PPI) 23 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad *politinės partijos kiekvienais metais, ne vėliau kaip iki kovo 15 dienos, pateikia Vyriausiajai rinkimų komisijai (toliau – VRK) patvirtintą praėjusių kalendorinių metų politinės partijos finansinių ataskaitų rinkinį (finansinės būklės ataskaitą, veiklos rezultatų ataskaitą, finansinių ataskaitų aiškinamąjį raštą) ir valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitą, auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų, jeigu ji privaloma, bei politinės partijos narių mokesčių registracijos žurnalą.*

Kadangi šiais metais politinių partijų metinio finansinių ataskaitų rinkinio pateikimo data (kovo 15 d.) buvo sekmadienis, partijos VRK finansinių ataskaitų rinkinius galėjo pateikti iki kovo 16 d.

Politinių partijų finansinės ataskaitos sudaromos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1K-443 patvirtintose Pelno nesiekiančių juridinių asmenų buhalterinės apskaitos, finansinių ataskaitų, veiklos ataskaitos, metinės ataskaitos rengimo ir neatlygintinai gauto turto ir paslaugų (nepiniginių aukų) įvertinimo taisyklėse nustatyta tvarka.

2020 m. sausio 17 d. politinėms partijoms buvo išsiųstas priminimas (VRK reg. Nr. 2-40 (7.9.) dėl finansinių ataskaitų rinkinio ir kitų dokumentų pildymo ir pateikimo. Be to, 2020 m. kovo 15 d. politinės partijos buvo elektroniniu laišku informuotos, kad, paskelbus karantiną Lietuvoje, finansinių ataskaitų rinkinius su priedais, narių mokesčių registracijos žurnalus, auditorių ataskaitas dėl pastebėtų faktų, jei jos privalomos, teikia skenuotus el. paštu arba įprastu paštu (pateikimo data bus nustatoma pagal pašto spaudą – vėliausia pašto spaudo data – 2020 m. kovo 16 d.), ir kad svarbu finansinių ataskaitų rinkinius ir narių mokesčių registracijos žurnalus patvirtinti VRK informacinėje sistemoje.

Politinė partija, per kalendorinius metus gavusi didesnę kaip 200 VMDU dydžio pajamų sumą, tai yra 194 000 Eur, privalo su audito įmone / auditoriumi sudaryti politinės partijos patikrinimo sutartį (PPI 25 straipsnio 1 dalis).

Finansinių ataskaitų rinkinius pateikusių politinės partijos

Eil. Nr.	Politinė partija	Finansinių ataskaitų rinkinio gavimo VRK data	Auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų
1.	Darbo partija	2020-03-06	2020-03-06
2.	„Drąsos kelias“ politinė partija	2020-02-26	neprivaloma
3.	Emigrantų partija	2020-03-17 ¹	neprivaloma
4.	Kartų solidarumo sąjunga	2020-03-13	neprivaloma
5.	Laisvės partija	2020-03-13	neprivaloma
6.	Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga	2020-03-16	neprivaloma
7.	Lietuvos centro partija (dabar Centro partija „Gerovės Lietuva“)	2020-03-19 ²	privaloma, nepateikta
8.	Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija	2020-03-18 ³	neprivaloma
9.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	2020-03-18 ⁴	privaloma, nepateikta
10.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	2020-02-27	2020-02-27
11.	Lietuvos liaudies partija	2020-03-09	neprivaloma
12.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	2020-03-16	2020-03-16
13.	Lietuvos rusų sąjunga	2020-03-17 ⁵	neprivaloma
14.	Lietuvos socialdemokratų darbo partija	2020-03-13	2020-03-13
15.	Lietuvos socialdemokratų partija	2020-03-12	2020-03-12
16.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	2020-03-13	2020-03-13
17.	Lietuvos žaliųjų partija	2020-03-13	neprivaloma
18.	Partija „Jaunoji Lietuva“	2020-03-17 ⁶	neprivaloma
19.	Partija Tvarka ir teisingumas	2020-03-13	2020-03-13
20.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	2020-03-13	neprivaloma
21.	Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“	2020-03-18 ⁷	neprivaloma
22.	Politinė partija Rusų aljansas	2020-03-18 ⁸	neprivaloma
23.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	2020-03-16	2020-03-16
24.	Žemaičių partija	2020-03-13	neprivaloma

Iki paskutinės finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo dienos, tai yra iki 2020 m. kovo 16 d., gauta 16 finansinių ataskaitų rinkinių, dar 3 finansinių ataskaitų rinkiniai gauti kovo 17 d. (Emigrantų partijos, Partijos „Jaunoji Lietuva“ paštu, Lietuvos rusų sąjungos – el. paštu), 4 finansinių ataskaitų rinkiniai gauti kovo 18 d. (Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partijos ir Politinės partijos Rusų aljansas – paštu, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) ir Politinės partijos „Profesinių sąjungų centras“ – el. paštu). Šie 7 rinkiniai VRK informacinėje sistemoje (toliau – VRK IS) patvirtinti laiku ir iš jų 4 išsiųsti VRK laiku.

¹ VRK IS patvirtintas ir išsiųstas laiku, kovo 15 d.

² VRK IS patvirtinta pavėluotai, kovo 19 d.

³ VRK IS patvirtintas laiku ir išsiųstas laiku, kovo 16 d.

⁴ VRK IS patvirtintas laiku, kovo 16 d.

⁵ VRK IS patvirtintas laiku, kovo 16 d.

⁶ VRK IS patvirtintas ir išsiųstas laiku, kovo 13 d.

⁷ VRK IS patvirtintas laiku, kovo 12 d.

⁸ VRK IS patvirtintas ir išsiųstas laiku, kovo 16 d.

Lietuvos centro partija (dabar Centro partija „Gerovės Lietuva“) finansinių ataskaitų rinkinį VRK IS patvirtino ir pateikė pavėluotai – kovo 19 d., motyvuodama tuo, kad užtruko dėl VRK IS techninių priežasčių⁹. Pažymėtina, kad finansinių ataskaitų rinkinys VRK IS buvo sukurtas paskutinę dokumentų pateikimo termino dieną, tai yra 2020 m. kovo 16 d., nors VRK darbuotojai bendravo su už partijos apskaitą atsakingu asmeniu ir teikė jo prašomą informaciją bei duomenis rinkiniui parengti nuo 2019 m. gruodžio 5 d. Taip pat, kaip jau minėta, 2020 m. sausio 17 d. visoms politinėms partijoms išsiųstas priminimas apie finansinių ataskaitų rinkinių teikimą.

Auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų turėjo pateikti 10 politinių partijų. Laiku pateikė 8 politinės partijos, išskyrus Lietuvos centro partiją ir Lietuvos laisvės sąjungą (liberalus). Apie pareigą pateikti Auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų pastarosios partijos buvo informuotos bendru raštu 2020 m. sausio 17 d., gavus finansinių ataskaitų rinkinius ir nustačius gautas pajamas, papildomai informuotos el. paštu 2020 m. sausio 24 d., kovo 12, 13 d. (Lietuvos centro partija) ir kovo 13, 17 d. (Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)). Partijos 2020 m. kovo 19 d. VRK pateikė audito sutartis. 2020 m. kovo 17 d. tarp Lietuvos laisvės sąjungos (liberalai) ir UAB „Dvejybinė sistema“ pasirašytoje Finansinių ataskaitų audito paslaugų teikimo sutartyje (Nr. 20220/03) nurodyta, kad *„Nepriklausomo auditoriaus išvada bus pateikta 2020 m. balandžio 4 d. arba šiai datai artimomis dienomis.“* (2.9 punktas). 2020 m. kovo 19 d. tarp Centro partijos „Gerovės Lietuva“ ir UAB „LD Signum“ pasirašytoje Finansinių ataskaitų audito paslaugų teikimo sutartyje (be numerio) nurodyta, kad *„Laiškas vadovybei bus pateiktas iki balandžio 15 d. – po metinių finansinių ataskaitų audito.“* (2.9 punktas).

Pateikti finansinių ataskaitų rinkiniai, valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos, auditorių ataskaitos dėl pastebėtų faktų paskelbti VRK interneto svetainėje. Informacija atnaujinama gavus naujai teikiamus ar patikslintus dokumentus.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2020 m. kovo 3 d. rašte Nr. (1.16E) 7R-1387 „Dėl politinių partijų narių sąrašų“ pateiktas politinių partijų, kurios Teisingumo ministerijai iki 2020 m. kovo 1 d. pateikė narių sąrašus, sąrašas ir nurodyta, kad šie sąrašai atitinka PPĮ reikalavimus. Sąraše nurodytos 23 politinės partijos, kurios atitinka PPĮ reikalavimus dėl narių skaičiaus.

⁹ VĮ Registrų centro duomenimis, Lietuvos centro partija 2019 m. gruodžio 18 d. pakeitė pavadinimą į Centro partija „Gerovės Lietuva“. Apie tai partija VRK neinformavo. Apie pavadinimo pakeitimą sužinota 2020 m. sausio 21 d. gavus partijos prašymą pakeisti už partijos apskaitą atsakingo asmens kontaktus VRK IS. VRK IS pakeitus partijos pavadinimą pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui (2019 metams) kilo nesklandumų į naujo pavadinimo partijos finansines ataskaitas įtraukiant ankstesnio laikotarpio (2018 metų) atskaitomybės duomenis ir formuojant aiškinamojo rašto priedą „Politinės partijos politinių kampanijų finansavimas“. Kadangi ataskaitos pradėtos formuoti paskutinę jų pateikimo dieną (2020 m. kovo 16 d.), nebuvo techninių galimybių laiku išspręsti šios problemos. Todėl partija 2020 m. kovo 17 d. el. paštu buvo informuota, kad pildytų VRK IS finansines ataskaitas senuoju Lietuvos centro partijos pavadinimu.

Iš Teisingumo ministerijos rašte nurodytų politinių partijų 2019 metų finansinių ataskaitų rinkinio nepateikė Kovotojų už Lietuvą sąjunga. Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija ir Lietuvos rusų sąjunga VRK pateikė finansinių ataskaitų rinkinį, nors Teisingumo ministerijai nebuvo pateikusios savo narių sąrašo. Finansinių ataskaitų rinkinių VRK nepateikė Lietuvos politinių kalinių partija ir Tautos vienybės sąjunga, turinčios teisinį statusą „likviduojamas“.

Siūloma pripažinti, kad PPI 23 straipsnio 5 dalį pažeidė:

- 1) Kovotojų už Lietuvą sąjunga, iki 2020 m. kovo 16 d. nepateikusi 2019 metų finansinių ataskaitų rinkinio;
- 2) Centro partija „Gerovės Lietuva“ ir Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai), iki 2020 m. kovo 16 d. VRK nepateikusios auditoriaus ataskaitų dėl pastebėtų faktų.

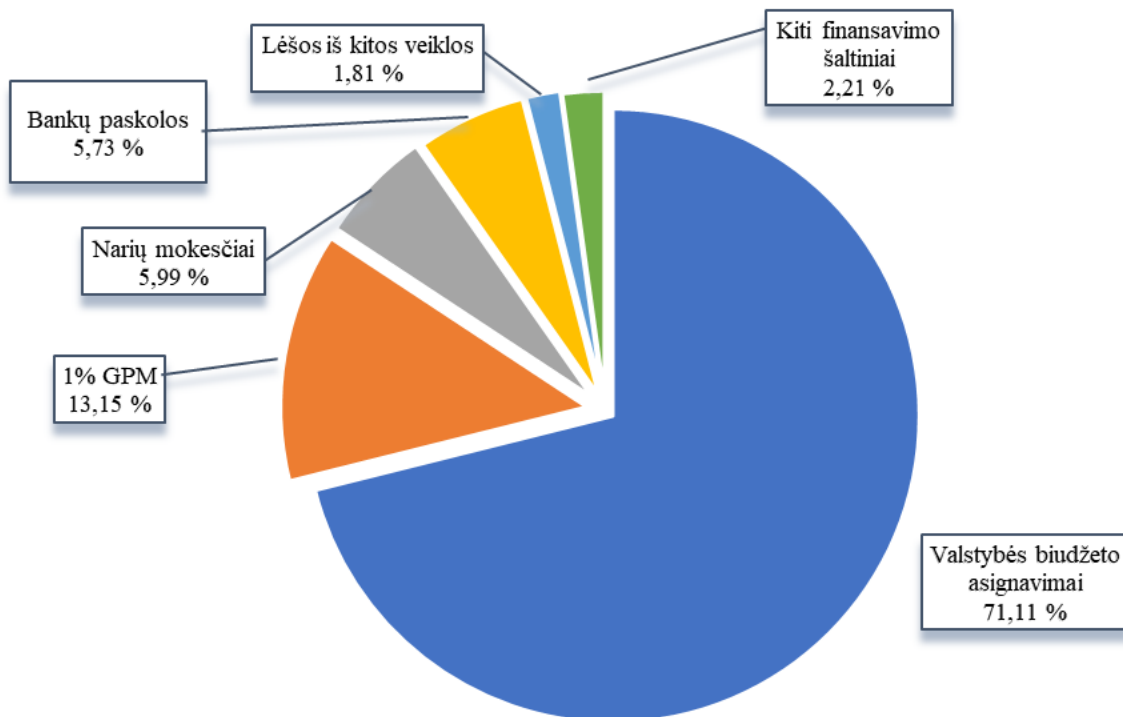
Informacija apie 2019 metų finansinių ataskaitų rinkiniuose pateiktus duomenis apie politinių partijų gautas lėšas, jų panaudojimą, nepriklausomo auditoriaus patikrinimus

1. Dėl partijų gautų lėšų. Aiškinamojo rašto 1 priede „Politinės partijos finansavimo šaltiniai“ iki 2020 m. kovo 19 d. finansinius ataskaitų rinkinius pateikusios politinės partijos nurodė 2019 metais gavusios daugiau kaip 8,5 mln. Eur pajamų. Didžiausią dalį (71,11 proc.) sudaro valstybės biudžeto asignavimai.

Politinių partijų 2019 metais gautos lėšos

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	Suma, Eur	Proc.
Politinių partijų įstatyme nustatyti finansavimo šaltiniai		8 363 751,98	
1.	Valstybės biudžeto asignavimai	6 082 398,00	71,11
2.	Nuolatinio Lietuvos gyventojų savanoriškai skiriama 1 procento dydžio sumokėto metinio pajamų mokesčio dalis	1 124 954,39	13,15
3.	Politinės partijos narių mokesčiai	511 975,65	5,99
4.	Bankų paskolos	490 000,00	5,73
5.	Lėšos iš kitos veiklos	154 423,94	1,81
6.	Palūkanos už banko sąskaitoje esančias lėšas	0,00	0,00
Kiti finansavimo šaltiniai		189 369,02	
1.	Politinės kampanijos lėšų likučiai, gauti į politinės partijos einamąją banko sąskaitą	119 271,72	1,39
2.	Kita	70 097,30	0,82
2.1.	Grąžintas rinkimų užstatas	69 471,30	
2.2.	Į banko sąskaitą įmokėta suma banko paslaugoms padengti (sąskaitos uždarymas)	1,00	
2.3.	Gauta paskola	625,00	
Iš viso		8 553 121,00	100,00

Politinių partijų 2019 metais gautų lėšų struktūra

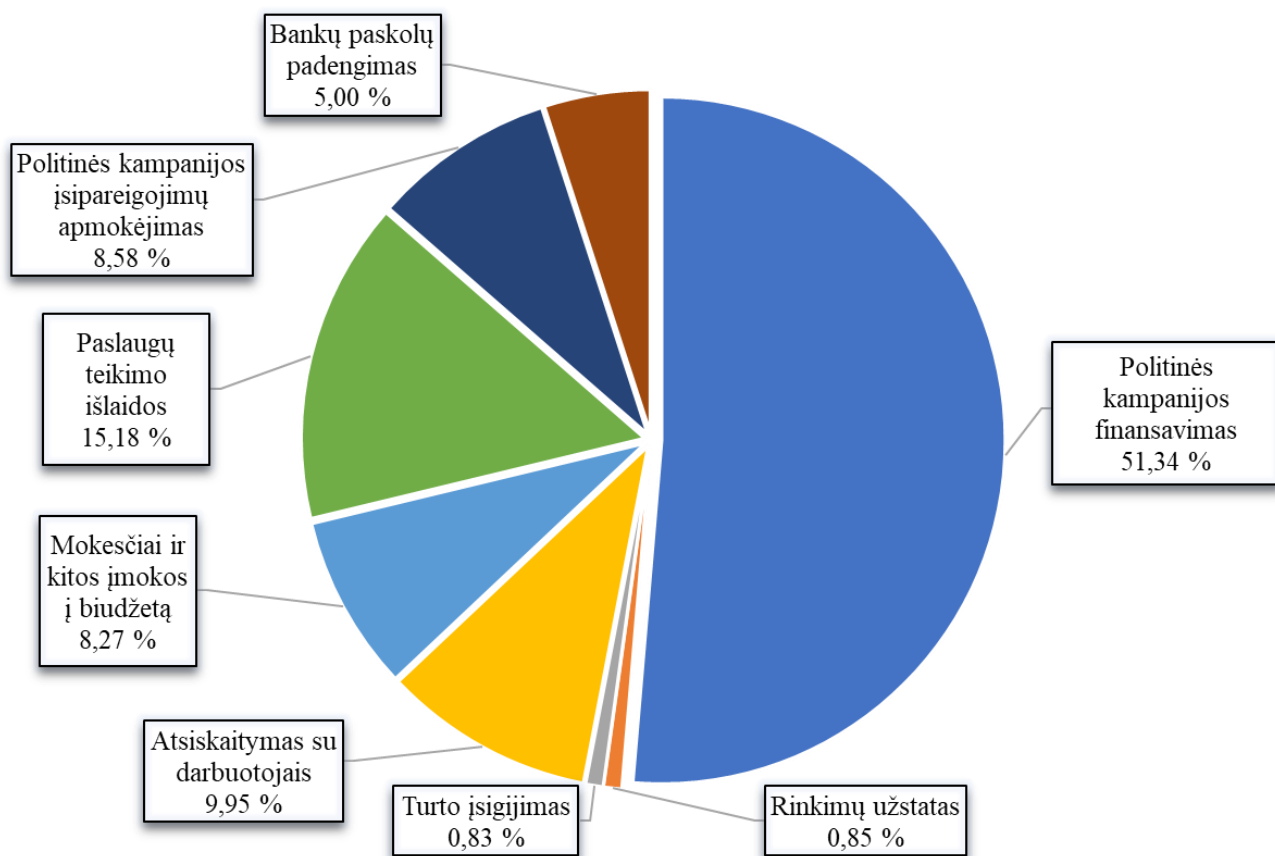
2. Dėl valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo. Lietuvos Respublikos 2019 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu patvirtinti valstybės biudžeto asignavimai politinėms partijoms sudarė 6 000 000 Eur, iš jų 498 000 Eur pagal PPĮ 21 straipsnio 6 dalį. 2019 m. valstybės biudžeto asignavimai skirti 10 politinių partijų, bendra suma – 5 977 545 Eur. Pasikeitus Seimo frakcijų narių skaičiui, pagal PPĮ 21 straipsnio 6 dalį (naujai parlamentinei partijai) skirta 22 455 Eur mažesnė suma, negu buvo numatyta Lietuvos Respublikos 2019 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme. Ši suma liko Valstybės biudžete.

VRK 2019 m. gegužės 21 d. sprendimu Nr. Sp-278 Lietuvos socialdemokratų partijai išmokėti 2018 m. antrojo pusmečio valstybės biudžeto asignavimai (104 853 Eur suma), kurie skirti VRK 2019 m. kovo 15 d. sprendimu Nr. Sp-159, priimtu įgyvendinant Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. kovo 6 d. sprendimą.

Taigi, iš viso 2019 metais 10 politinių partijų pervesta 6 082 398 Eur valstybės biudžeto asignavimų suma.

„Drąsos kelias“ politinė partija 2019 metais valstybės biudžeto asignavimų negavo, tačiau buvo gavusi anksčiau. Darbo partija, Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga ir Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga nurodė, kad 2019 metais panaudojo daugiau, negu tais pačiais metais gavo valstybės biudžeto asignavimų. Iš viso 2019 metais panaudota 6 679 745 Eur valstybės biudžeto asignavimų. Daugiausia – politinėms kampanijoms finansuoti (51,34 proc.) ir politinėms partijoms suteiktų paslaugų išlaidoms apmokėti (15,18 proc.).

Politinėms partijoms 2019 m. skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas

Pagal Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 13.5.9 papunktį, *kitos paslaugos, susijusios su politinės partijos įstatuose numatyta veikla, nurodomos išlaidos paslaugoms, susijusioms su politinės partijos įstatuose numatyta veikla. Jeigu kitų paslaugų išlaidos sudaro daugiau kaip 50 procentų paslaugų teikimo išlaidų (4.6 eilutė) arba yra daugiau kaip 5 000 eurų, įterpiamos papildomos eilutės ir nurodomos konkrečios paslaugos ir išlaidos.*

Pateiktose ataskaitose visos valstybės biudžeto asignavimus gavusios politinės partijos, išskyrus Lietuvos lenkų rinkimų akciją-Krikščioniškų šeimų sąjungą, ataskaitos 4.9.6 straipsnio „Kitos paslaugos, susijusios su politinės partijos įstatuose numatyta veikla“ papildomose eilutėse detalizavo išlaidas kitoms paslaugoms nuo 1 873 Eur iki 160 368 Eur. Pastebėtina, kad Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) ir Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai laikėsi Aprašo 13.5.9 papunkčio nuostatos iš dalies: detalizavo dalį išlaidų kitoms paslaugoms, susijusioms su partijos įstatuose numatyta veikla, nurodydamos konkrečias paslaugas, tačiau nedetalizuotoje eilutėje „Kitos paslaugos, susijusios su politinės partijos įstatuose numatyta veikla“ nurodė didesnę nei 5 000 Eur sumą: Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) – 7 294,04 Eur, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 12 363,00 Eur.

Daugiausia kitų paslaugų išlaidų nurodyta renginių organizavimo, viešųjų ryšių ir komunikacijos, buhalterinės apskaitos, reklamos, ūkinėms išlaidoms ir kitoms paslaugoms:

2.1. Renginių (mokymų, posėdžių, sąskrydžių, seminarų, kt.) organizavimo paslaugoms (142 791,80 Eur): Darbo partija – 47 752 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 30 267,80 Eur, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 28 889 Eur, Partija Tvarka ir teisingumas – 21 588 Eur, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 9 203 Eur, Lietuvos socialdemokratų partija – 5 066 Eur, „Drąsos kelias“ politinė partija – 26 Eur.

2.2. Viešųjų ryšių ir komunikacijos paslaugoms (48 799,26 Eur): Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 32 918 Eur, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 10 153 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 5 728,26 Eur.

2.3. Buhalterinės apskaitos paslaugoms (44 256 Eur): Darbo partija – 16 074 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 11 616 Eur, Lietuvos socialdemokratų darbo partija – 11 616 Eur, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 4 150 Eur, Lietuvos centro partija – 800 Eur.

2.4. Reklamos (straipsnių spaudoje ir internete) paslaugoms (36 168 Eur): Partija Tvarka ir teisingumas – 36 168 Eur. Šios išlaidos turėjo būti nurodytos 4.6.3 straipsnio „Politinės reklamos gamyba ir skleidimas“ eilutėje, kurioje, pagal Aprašo 13.5.3 papunktį, nurodomos politinės reklamos gamybos ir skleidimo per televiziją, radiją, spaudoje, internetu, stenduose ir lauko ekranuose išlaidos, taip pat lankstinukų gamybos ir platinimo, reklamos ant transporto priemonių ir visuomeniniame transporte išlaidos. Partijai Tvarka ir teisingumas 2018 m. ir 2019 m. pažymose jau buvo skirtas pastebėjimas dėl reklamos paslaugų išlaidų priskyrimo netinkamam ataskaitos straipsniui.

2.5. Ūkinės (kanceliarinės, biuro, administracinės, pašto, draudimo, kt.) išlaidos (23 356,94 Eur): Partija Tvarka ir teisingumas – 14 240 Eur, Darbo partija – 4 983 Eur, „Drąsos kelias“ politinė partija – 3 562 Eur, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 381 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 190,94 Eur.

2.6. Kreditorinio įsiskolinimo padengimas: Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 21 124 Eur.

2.7. Narystės mokestis: Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 16 106 Eur.

2.8. Sociologinių tyrimų (apklausų) vykdymo paslaugoms (14 604 Eur): Darbo partija – 5 021 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 4 719 Eur, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 2 142 Eur, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 1 815 Eur, Lietuvos centro partija – 907 Eur.

2.9. Bankų paslaugoms (13 849,61 Eur): Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 10 000 Eur, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) – 2 011,91 Eur, Lietuvos socialdemokratų partija – 1 719 Eur, Partija Tvarka ir teisingumas – 76 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 34,77 Eur, Lietuvos socialdemokratų darbo partija – 7,93 Eur.

2.10. ***Mokymų, seminarų konsultavimo paslaugos (10 030,60 Eur)***: Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 8 810 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 772,60 Eur, Lietuvos socialdemokratų partija – 440 Eur.

2.11. ***Viešųjų pirkimų dokumentų tvarkymo paslaugos***: Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 9 960 Eur.

2.12. ***Maitinimo paslaugos***: Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 8 791 Eur.

2.13. ***Kelionių išlaidos***: Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 7 445 Eur.

2.14. ***Reklaminės kampanijos parengimo konsultacijų, planavimo, įgyvendinimo paslaugos***: Lietuvos socialdemokratų partija – 6 942 Eur.

2.15. ***Kitos paslaugos, susijusios su politinės partijos įstatuose numatyta veikla (26 494,04 Eur)***: Tėvynės sąjunga - Lietuvos krikščionys demokratai – 12 363 Eur, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) – 7 294,04 Eur, Darbo partija – 4 587 Eur, Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga – 889 Eur, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 757 Eur, Lietuvos socialdemokratų partija – 317 Eur, Lietuvos centro partija – 166 Eur, „Drąsos kelias“ politinė partija – 121 Eur.

Likusių kitų paslaugų išlaidų straipsnių bendros sumos buvo mažesnės negu 5 000 Eur, bendra suma – 15 833,05 Eur.

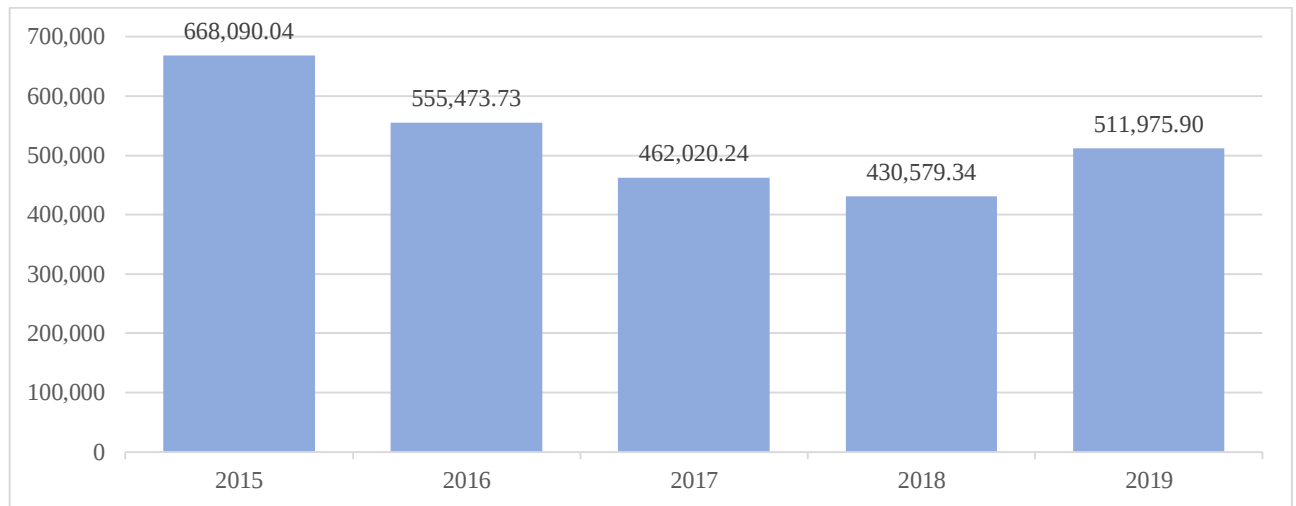
3. Dėl gyventojų pajamų mokesčio. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), atsakydama į VRK raštą, pateikė informaciją (VRK reg. 2020 m. vasario 18 d. Nr. 1-329 (7.9), kad 2019 metais 24 politinėms partijoms pervedė 1 125 078 Eur gyventojų pajamų mokesčio. Palyginus VMI pateiktus duomenis apie politinėms partijoms pervestas lėšas pagal gyventojų pateiktus prašymus su partijų aiškinamuosiuose raštuose pateikta informacija, nustatyta, kad partijos nurodė 1 124 954 Eur, tai yra 124 Eur mažiau, negu nurodė VMI. 2020 m. kovo 23 d. el. paštu Partijos Tvarka ir teisingumas už partijos apskaitą atsakingo asmens paprašyta pateikti informaciją apie VMI partijai pervestas lėšas pagal gyventojų pateiktus prašymus. Tą pačią dieną elektroniniu paštu gauta informacija, kad „*VMI pervedė 38 244,22 Eur pajamų mokesčio dalį, bet 2019 m. gruodžio 13 d. grąžinome į VMI 106,75 Eur pajamų mokesčio dalį pagal 2019 m. lapkričio 8 d. Apylinkės teismo nutartį byloje Nr.01-1-46206-18. Taigi, pajamų mokesčio dalis 2019 m. yra 38 137,47 Eur.*“ Likusi skirtumo suma 17,46 Eur yra Kovotojų už Lietuvą sąjungos gauta gyventojų pajamų mokesčio suma (nepateikė finansinių ataskaitų rinkinio).

4. Dėl narių mokesčių. 17 politinių partijų narių mokesčių registracijos žurnaluose (toliau – Žurnaluose) nurodė gavusios pajamų iš narių mokesčių. 4 partijos savo aiškinamuosiuose raštuose

nurodė, kad 2019 metais nerinko partijos narių mokesčių, 3 partijos nurodė, kad nario mokestis nerenkamas.

4.1. **Narių mokesčių statistika.** Priimta narių mokesčių bendra suma sudaro 511 975,90 Eur, tai yra 81 396,56 Eur, arba 18,9 proc., daugiau nei 2018 metais. Pastebėtina, kad nuo 2015 metų 2019 metais pirmą kartą padidėjo bendra partijų surenkamų nario mokesčių suma, lyginant su ankstesniais metais, tačiau 2019 metais surinkta mažiau nei 2015 ar 2016 metais.

Politinių partijų priimti nario mokesčiai

Politinių partijų 2019 metais gauti narių mokesčiai

Eil. Nr.	Politinė partija	Mokėtojų skaičius	Suma, Eur	Nario mokesčio vidutinis dydis, Eur	Narių skaičius, nurodytas Aiškinamojo rašto 1 priede	Nario mokesčių mokėjusių narių procentas
1.	Lietuvos socialdemokratų partija	8 736	261 712,75	29,96	16 407	53,25
2.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	5 668	76 956,59	13,58	13 957	40,61
3.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	1 331	62 112,25	46,67	2 128	62,55
4.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	1 480	28 839,42	19,49	6 986	21,19
5.	Lietuvos žaliųjų partija	52	25 504,50	490,47	2 231	2,33
6.	Laisvės partija	584	19 138,59	32,77	2 832	20,62
7.	Lietuvos socialdemokratų darbo partija	104	15 081,00	145,01	3 302	3,15
8.	Darbo partija	728	9 361,50	12,86	11 395	6,39
9.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	334	5 220,00	15,63	4 284	7,80
10.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	11	3 310,00	300,91	4 176	0,26
11.	Lietuvos centro partija	9	1 694,00	188,22	3 834	0,23

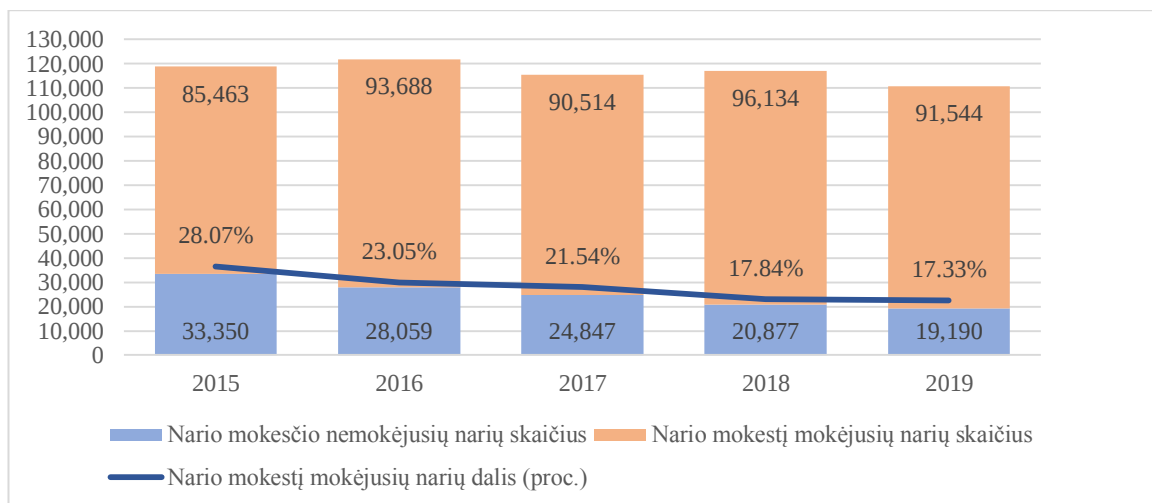
Eil. Nr.	Politinė partija	Mokėtojų skaičius	Suma, Eur	Nario mokesčio vidutinis dydis, Eur	Narių skaičius, nurodytas Aiškinamojo rašto 1 priede	Nario mokestį mokėjusių narių procentas
12.	Politinė partija Rusų aljansas	3	1 430,00	476,67	2 006	0,15
13.	Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga	16	561,30	35,08	3 273	0,49
14.	Partija Tvarka ir teisingumas	125	516,00	4,13	10 806	1,16
15.	„Drąsos kelias“ politinė partija	7	348,00	49,71	2 414	0,29
16.	Lietuvos liaudies partija	1	140,00	140,00	2 546	0,04
17.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	1	50,00	50,00	1 984	0,05
	Iš viso	19 190	511 975,90	26,68	94 561	20,29

Palyginus su 2018 metais, nepasikeitė daugiausia nario mokesčių surinkusių partijų penketukas.

Kaip ir 2018 metais, tik 2 politinės partijos nurodė, kad nario mokestį moka daugiau nei pusė jos narių: Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga (62,55 proc.), Lietuvos socialdemokratų partija (53,25 proc.). 5 partijų daugiau nei 20 proc. narių moka nario mokestį, be jau minėtų Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (40,61 proc.), Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio (21,19 proc.) ir Laisvės partijos (20,62 proc.). Daugiau nei 2 000 narių (minimalus partijos narių skaičius) mokestį moka tik 2 partijų nariai: Lietuvos socialdemokratų partija (8 736 nariai), ir Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (5 668 nariai). Net 7 partijose nario mokesčius moka mažiau nei 20 narių. Taigi, nario mokestis ir toliau lieka neišnaudotu finansavimo šaltiniu, ypač valstybės biudžeto asignavimų negaunančioms politinėms partijoms.

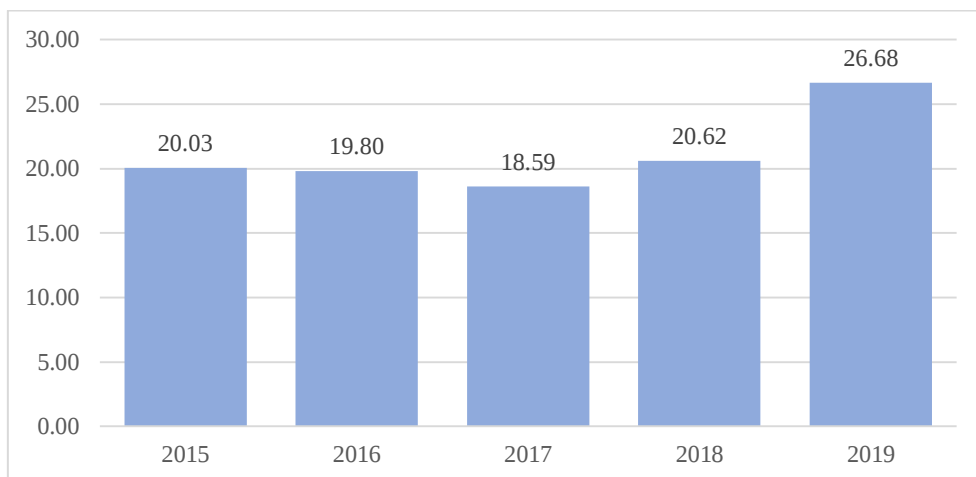
Pastebėtina, kad mažėja nario mokestį mokančių narių skaičius ir procentinė jų dalis.

Nario mokestį mokančių partijų narių dalis

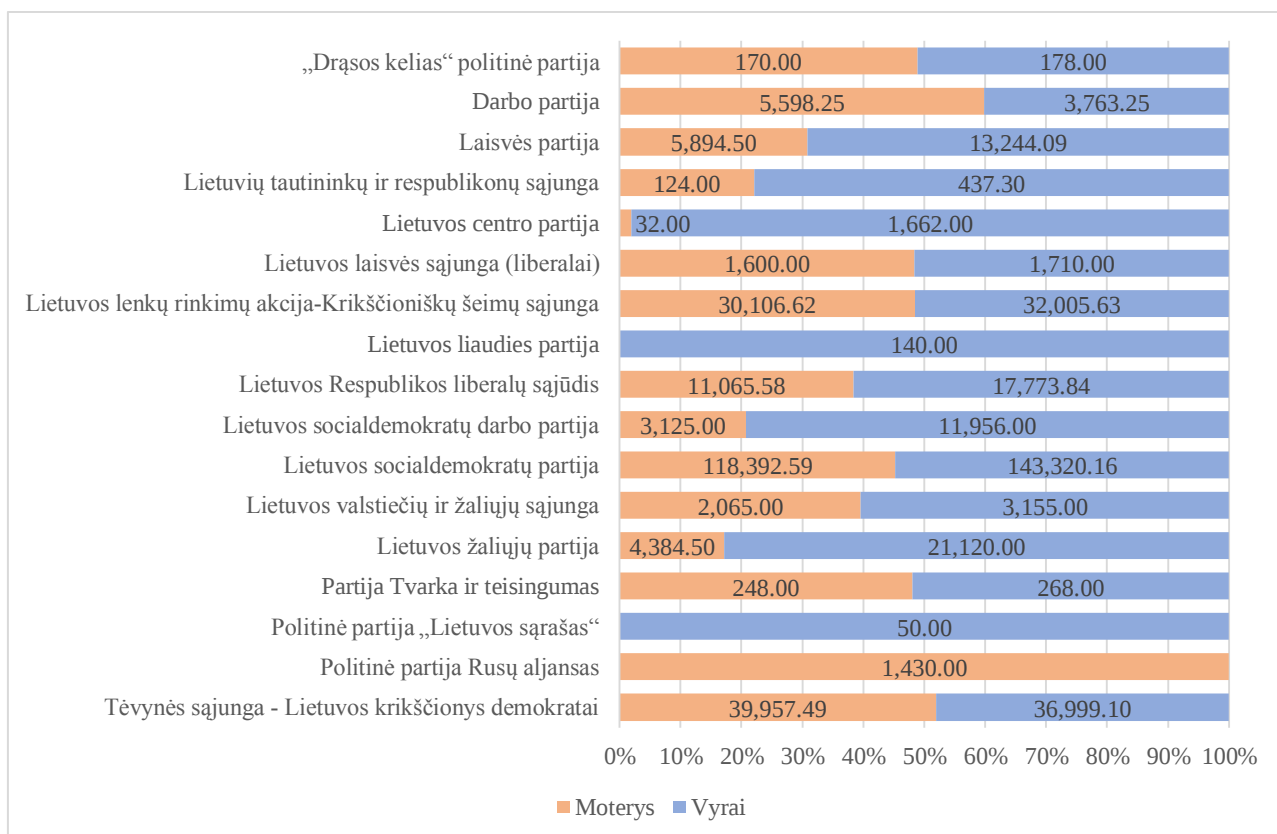
Vieno partijos nario sumokėto nario mokesčio vidurkis padidėjo (nuo 20,62 Eur iki 26,68 Eur). 3 476 partijų nariai sumokėjo mokesčių, viršijančių arba lygių vidutiniam nario mokesčio dydžiui (18,48 Eur), iš viso tokių mokesčių partijos surinko 351 800,99 Eur. Jauniausiems nario mokesčio mokėtojams (2) – 18 metų, vyriausiam – 102 metai, dar du šimtamečiai mokėjo nario mokesčius.

Nario mokesčio vidurkis, Eur

Žurnaluose partijos nurodė, kad nario mokestį mokėjo 10 777 moterys ir 8 413 vyrų. Vyrų mokėjo didesnę nario mokestį: vyrų sumokėto nario mokesčio vidurkis – 34,21 Eur, moterų – 20,80 Eur, bendra vyrų sumokėto nario mokesčio suma – 287 782,37 Eur, moterų – 224 193,53 Eur.

Vyrų ir moterų mokamo nario mokesčio santykis

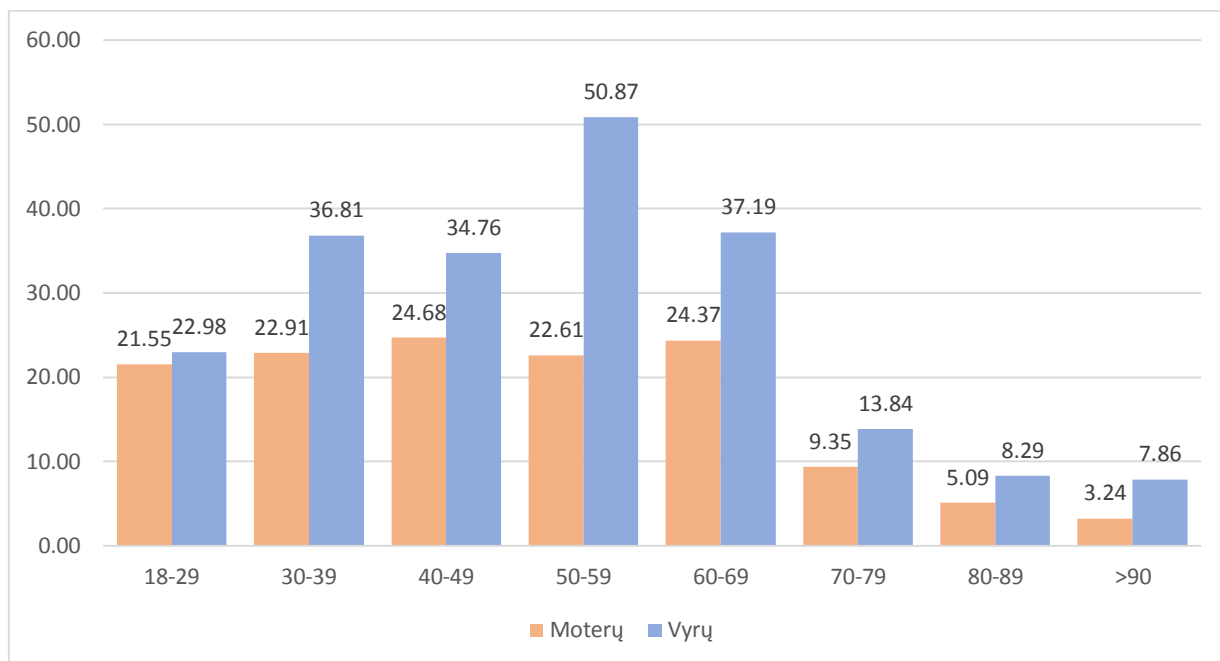

Daugiausia nario mokesčių sumoka 50–59 metų partijos nariai (4 506 nariai vidutiniškai po 34 Eur, bendra suma – 153 226,16 Eur). Šio amžiaus kategorijos partijos narių mokamas didžiausias vidutinis nario mokestis.

Vidutinis nario mokestis pagal amžių ir lytį

Amžius	Moterys			Vyrų			Iš viso		
	narių skaičius	vidut. mokestis	suma	narių skaičius	vidut. mokestis	suma	narių skaičius	vidut. mokestis	suma
18–29	445	21,55	9 587,55	453	22,98	10 409,76	898	22,27	19 997,31
30–39	1 471	22,91	33 703,95	1 350	36,81	49 693,78	2 821	29,56	83 397,73
40–49	2 123	24,68	52 392,25	1 411	34,76	49 045,03	3 534	28,70	101 437,28
50–59	2 689	22,61	60 787,15	1 817	50,87	92 439,01	4 506	34,00	153 226,16
60–69	2 183	24,37	53 199,18	1 825	37,19	67 879,83	4 008	30,21	121 079,01
70–79	1 208	9,35	11 300,79	979	13,84	13 553,76	2 187	11,36	24 854,55
80–89	590	5,09	3 002,66	512	8,29	4 242,20	1 102	6,57	7 244,86
>90	68	3,24	220,00	66	7,86	519,00	134	5,51	739,00
Iš viso	10 777	20,80	224 193,53	8 413	34,21	287 782,37	19 190	26,68	511 975,90

Vidutinis nario mokestis pagal amžių ir lytį

4.2. **Priimtų nario mokesčių atitiktis įstatymo reikalavimams.** PPĮ nurodyta, kad partijos narys gali sumokėti nario mokestį, neviršijantį 20 paskelbto praėjusių kalendorinių metų ketvirto ketvirčio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio, tai yra leistinas nario mokesčio dydis 2019 metais buvo 19 400 Eur. 2019 metais nustatytas maksimalus leistinas nario mokesčio dydis nebuvo viršytas. Partijos nurodė nepriėmusios 6 571,10 Eur nario mokesčių, iš kurių 6102,10 Eur sugrąžino sumokėjusiems asmenims ir 429,00 Eur pervedė į valstybės biudžetą. Didžiausias vieno

nario sumokėtas mokestis siekia 19 000 Eur (Lietuvos žaliųjų partijai). Nuo 3 000 iki 10 000 Eur buvo sumokėti du nario mokesčiai: 8 787,08 Eur sumokėjo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų narys, 7 560 Eur – Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos narys. Nuo 1 000 iki 3 000 Eur sumokėjo 33 nariai, priklausantys 6 partijoms.

Pagal PPI, jeigu bendra politinės partijos nario mokesčių politinei partijai suma per metus viršija 360 Eur, politinės partijos narys privalo deklaruoti savo turtą ir pajamas. 2019 metais partijos nario mokesčių suma, per metus viršijanti 360 Eur, kai politinės partijos narys privalo deklaruoti savo turtą ir pajamas, pervedė 122 politinės partijos nariai, iš viso 129 328,58 Eur.

Eil. Nr.	Politinė partija	Narių, sumokėjusių daugiau nei 360 Eur sumą, skaičius	Sumokėta suma
1.	Lietuvos socialdemokratų partija	57	40 669,98
2.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	22	29 410,49
3.	Lietuvos žaliųjų partija	4	22 770,00
4.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	12	14 212,11
5.	Lietuvos socialdemokratų darbo partija	14	12 526,00
6.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	7	5 410,00
7.	Lietuvos centro partija	1	1 500,00
8.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	2	1 200,00
9.	Politinė partija Rusų aljansas	2	1 130,00
10.	Laisvės partija	1	500,00
	Iš viso	122	129 328,58

Nuo 2020 m. sausio 1 d. pasikeitus PPI nuostatomis, VRK interneto svetainėje skelbiami politinių partijų narių, per kalendorinius metus sumokėjusių daugiau negu 360 Eur nario mokestį, sąrašai.

VRK, patikrinusi informacinėje sistemoje užpildytų Žurnalų duomenis, nustatė 12 atvejų – 1 087,50 Eur, dėl kurių gauti atsakymai iš Teisingumo ministerijos, kad asmenys, sumokėję nario mokestį, nepriklauso nurodytai partijai. 11 atvejų nurodytos pastabos, kodėl toks mokestis priimtas. vienu atveju (Politinė partija Rusų aljansas, 300 Eur) nenurodyta, kodėl mokestis priimtas. Taip pat vienu atveju (Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga, 15 Eur) pateikta galimai netiksli pastaba, kadangi nurodyta, kad mokestį sumokėjęs asmuo yra partijos narys nuo 2018 m. vasario 15 d. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad politinių partijų narių sąrašai Teisingumo ministerijai teikiami du kartus per metus, iki kovo 1 d. ir spalio 1 d. Taigi, jei nurodytas asmuo yra partijos narys nuo 2018 m. vasario 15 d., iki nario mokesčio tikrinimo (2020 m. kovo 16 d.) jo duomenys Teisingumo ministerijai turėjo būti perduoti ne mažiau kaip 5 kartus. El. paštu 2020 m. kovo 25 d. kreiptasi į abiejų partijų už apskaitą atsakingus asmenis. Politinė partija Rusų aljansas 2020 m. kovo 31 d. atsakė, kad šios lėšos (300 Eur) buvo įneštos „iš solidarumo“, lėšų gražinimo jas pervedęs asmuo

atsisakė, partija šias lėšas galės grąžinti, kai bus atblokuota partijos banko sąskaita. Lietuvos tautininkų ir respublikonų sąjungos atsakymas dar negautas.

Pagal PPI 19 straipsnio 4 dalį, *bendra politinės partijos nario mokesčio politinei partijai suma per kalendorinius metus negali viršyti 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų (kai nario mokestis mokamas po gegužės 1 dienos) arba užpraėjusių kalendorinių metų (kai nario mokestis mokamas iki gegužės 1 dienos) metinių pajamų. Jeigu bendra politinės partijos nario mokesčių politinei partijai suma per metus viršija 360 eurų, politinės partijos narys privalo deklaruoti savo turtą ir pajamas. Prieš priimdamas politinės partijos nario mokestį, kurio suma per metus viršija 360 eurų, už politinės partijos apskaitą atsakingas asmuo Vyriausiosios rinkimų komisijos informacinėje sistemoje patikrina, ar politinės partijos nario mokestis atitinka šio įstatymo reikalavimus dėl jo dydžio. Priimamas tik šio įstatymo reikalavimus atitinkantis nario mokestis. Šio įstatymo reikalavimų neatitinkantis nario mokestis laikomas neleistinu politinės partijos finansavimo šaltiniu. Registruojant narių mokesčius, informacinė sistema sudaro galimybę patikrinti, ar per 360 Eur per metus sumokėjęs narys yra deklaravęs pajamas ir ar jo sumokėtų nario mokesčių suma neviršija 10 procentų deklaruotų pajamų. Gavus atsakymą, nepriimtini mokesčiai turi būti grąžinami ar pervedami į valstybės biudžetą.*

Politinė partija Rusų aljansas dėl dviejų narių sumokėtų mokesčių, didesnių nei 360 Eur, į VMI nesikreipė. Pildant nario mokesčio žurnalą 2020 m. pradžioje telefonu buvo kalbėta su už partijos apskaitą atsakingu asmeniu. 2020 m. kovo 31 d. atsakyme nurodyta, kad 400 Eur nario mokestį pervedęs asmuo šias lėšas pavedė „iš solidarumo“, lėšų grąžinimo atsisakė, partija šias lėšas galės grąžinti, kai bus atblokuota partijos banko sąskaita. 730 Eur dviem pavedimais pavedė partijos pirmininkė.

Siūloma pagal VRK sudarytą nepriklausomo politinių partijų patikrinimo sutartį perduoti nepriklausomam auditoriui patikrinti Politinės partijos Rusų aljansas finansinių ataskaitų rinkinį. Gavus auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų, vertinti ir spręsti dėl partijos narių mokesčių apskaitos.

Per 360 Eur sumokėjusių narių mokesčiai priimti tik iš tų narių, kurie deklaravo pajamas, ir sumokėtas nario mokestis neviršijo 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų metinių pajamų, išskyrus 400 Eur mokestį iš vieno Lietuvos socialdemokratų darbo partijos (toliau – LSDDP) nario.

4.3. Dėl LSDDP priimto nario mokesčio, neatitinkančio PPI reikalavimų

2020 m. kovo 25 d. dėl šio priimto el. paštu buvo susiekta el. paštu su už partijos apskaitą atsakingu asmeniu.

Kovo 26 d. gautas atsakymas (VRK reg. Nr. 1-552(7.9), kad VRK IS sistemoje iš VMI buvo gautas atsakymas, jog mokestis nepriimtinas. Mokestį (400 Eur) sumokėjusio nario¹⁰ „buvo pasiteirauta, ar tikrai jo 2018 m. metinės pajamos nesiekia 4000 Eur. Narys žodžiu patikino, jog 2018 m. jo gautos pajamos yra žymiai didesnės, nei 4000 Eur, bei patvirtino, jog jis pats, atsižvelgdamas į jo gaunamų pajamų dydį, priėmė sprendimą sumokėti būtent 400 Eur dydžio LSDDP nario mokestį ir prašė šio sumokėto mokesčio jam negrąžinti, nes jis tikrai gali pagrįsti LR diplomatinės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka 2018 m. gautas pajamas, kurios, pagal VMI nustatytą tvarką, yra priskiriamos prie nedeklaruojamų pajamų. Tuo pagrindu, nariui nebuvo grąžintas jo sumokėtas nario mokestis“. Taip pat už partijos apskaitą atsakingas asmuo nurodė, kad gavus VRK laišką nario „buvo paprašyta raštu patvirtinti, jog jo 2018 m. metinės pajamos buvo didesnės, nei 4000 Eur“ bei pateiktas jo paaiškinimas. Paaiškiniame nurodytos VMI pateiktoje 2018 metų metinėje pajamų deklaracijoje nurodytų deklaruojamų pajamų dydis (mažesnis nei 4 000 Eur) ir nurodyta, kad „į deklaraciją neįtrauktos nedeklaruojamos pajamos, gaunamos pagal LR Diplomatinės tarnybos 85 straipsnio 1 punktą, sudarė per 2018 metus apie 10 000 EUR. Pridedu gaunamų nedeklaruojamų pajamų mokėjimo pagrindimų diplomatinio paso kopiją su atitinkamais įrašais“. Pateikta nario vardu išduoto Lietuvos Respublikos piliečio paso kopija, kurioje matoma žyma, kad paso turėtojas yra Lietuvos Respublikos ambasadoriaus Europos Sąjungos valstybėje narėje sutuoktinis. Patikrinus viešai skelbiamą Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos informaciją, nustatyta, kad nario sutuoktinis ambasadoriumi nurodytoje valstybėje paskirtas iki 2018 metų pradžios ir dirba iki šiol.

Pagal Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymo 85 straipsnio 1 dalį, *jeigu su diplomatu, dirbančiu diplomatinėje atstovybėje ar konsulinėje įstaigoje, kartu gyvena sutuoktinis, diplomatu kartu su pareigine alga mokama kompensacija, kurią sudaro 0,5 per mėnesį diplomato gaunamos su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensacijos. Sutuoktiniui, gaunančiam pajamas, susijusias su darbo santykiais, ši kompensacija nebemokama*. Taigi, jei 400 Eur nario mokestį sumokėjęs narys gyvena valstybėje, kurioje diplomatu dirba jo sutuoktinis, sutuoktiniui galėjo būti mokama kompensacija.

Tačiau pagal PPI 19 straipsnio 4 dalį, jeigu bendra politinės partijos nario mokesčių politinei partijai suma per metus viršija 360 eurų, politinės partijos narys privalo deklaruoti savo turtą ir pajamas. Vertinant, ar nario mokestis atitinka įstatymo reikalavimus, vertinamos nario mokestį sumokėjusios asmens deklaruotos pajamos. Prieš priimdamas politinės partijos nario mokestį, kurio suma per metus viršija 360 eurų, už politinės partijos apskaitą atsakingas asmuo VRK IS patikrina, ar politinės partijos nario mokestis atitinka šio įstatymo reikalavimus dėl jo dydžio. Priimamas tik šio įstatymo reikalavimus atitinkantis nario mokestis.

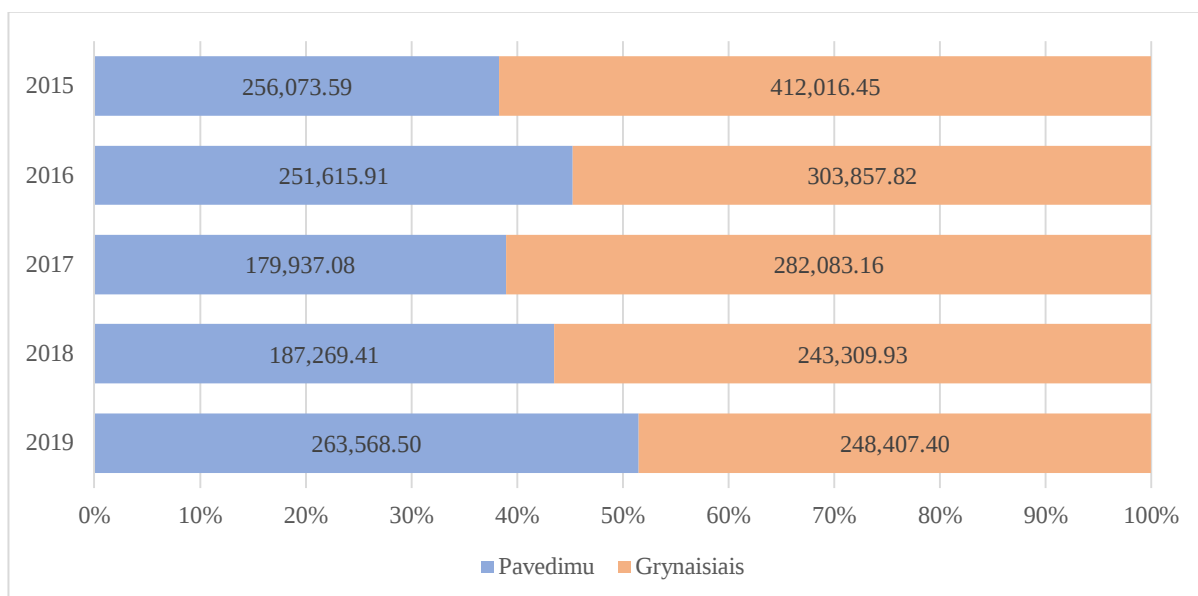
¹⁰ Vardas ir pavardė neviešinami, cituojant atsakymą pakeista žodžiu „narys“.

Kaip pripažino už LSDDP apskaitą atsakingas asmuo, tikrinant aptariamą nario mokestį, gauta VMI informacija, kad mokestis nepriimtinas, tačiau žodžiu pasiteiravus nario apie jo pajamas, mokestis priimtas. Pagal PPĮ 19 straipsnio 4 dalį, šis nario mokestis neatitinka įstatymo reikalavimų ir laikytinas neleistinu politinės partijos finansavimo šaltiniu. Priimant šį mokestį, buvo pažeista PPĮ 19 straipsnio 4 dalis. Pagal PPĮ 19 straipsnio 10 dalį, šis mokestis turėjo būti gražintas partijos nariui per 5 darbo dienas.

Siūloma pripažinti, kad LSDDP, priimdama nepriimtina nario mokestį (400 Eur) pažeidė PPĮ 19 straipsnio 4 dalį. Atsižvelgiant į tai, kad mokestis tik 40 Eur viršija sumą, nuo kurios atsiranda pareiga deklaruoti turtą ir pajamas, šio pažeidimo nelaikyti šiurkščiu.

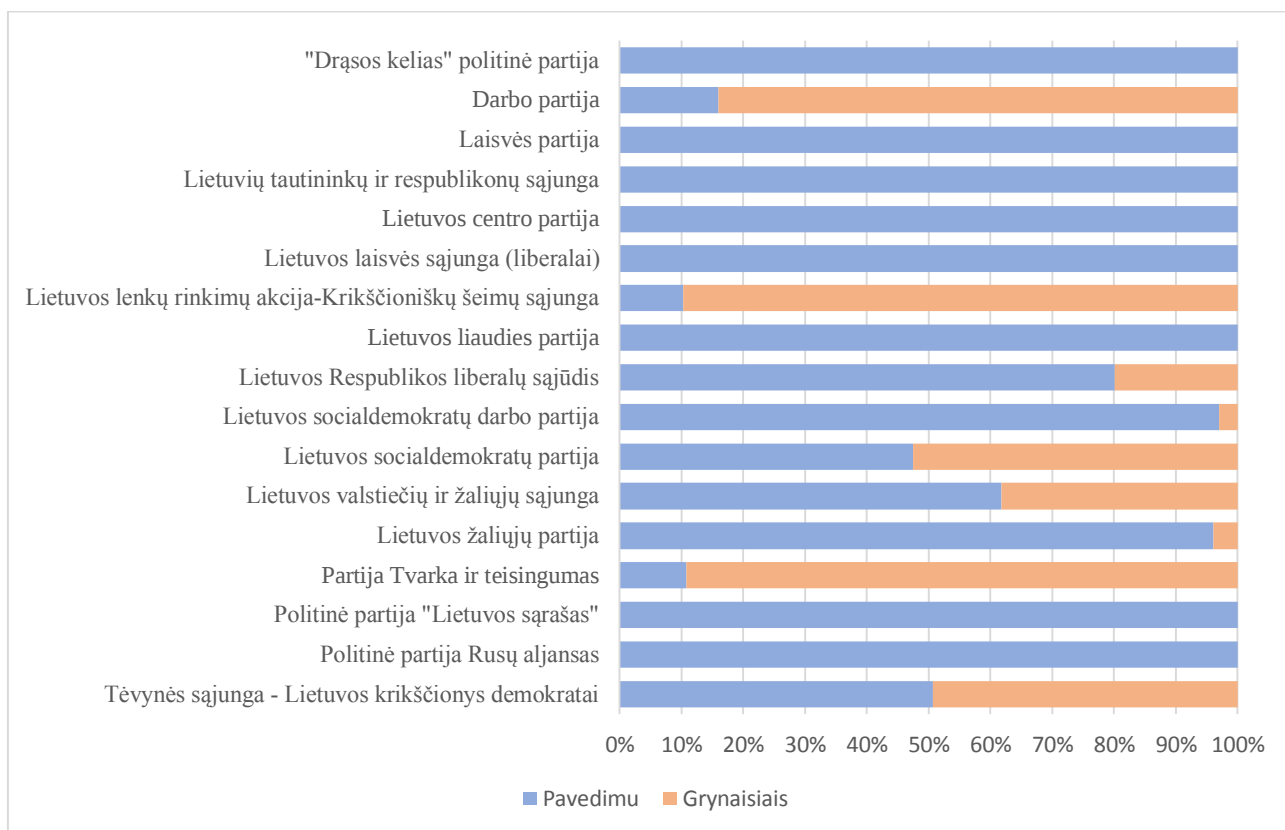
4.4. Dėl nario mokesčio mokėjimo grynaisiais pinigais. Nuo 2015 metų pirmą kartą daugiau nei pusė (51,48 proc.) nario mokesčių gauta pavedimais.

Pavedimu ir grynaisiais gautų nario mokesčių santykio kaita

2019 metais 8 partijos nario mokesčius gavo vien tik pavedimais, dar 5 partijos pavedimais gavo daugiau nei pusę nario mokesčių. Didesni nei 100 Eur mokesčiai grynaisiais sumokėti 155 atvejais, bendra suma – 45 125,29 Eur. 20 atvejų grynaisiais mokėti 500 Eur ir didesni mokesčiai, bendra suma – 19 937 Eur. Didžiausia grynaisiais įnešta suma – 3 720 Eur (šį mokestį sumokėjęs asmuo nario mokestį mokėjo grynaisiais pinigais keletą kartų, bendra suma – 7 560 Eur). PPĮ nedraudžia nario mokesčio mokėti grynaisiais, nebuvo ribojimo, kokio dydžio mokesčiai galėjo būti mokami grynaisiais. 2017 metais VRK kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimą dėl nario mokesčių mokėjimo grynaisiais reglamentavimo. Nuo 2020 m. sausio 1 d., pasikeitus PPĮ, nario mokestis, viršijantis 0,3 VMDU dydį, privalo būti mokamas tik banko pavedimu. 2019 metais 0,3 VMDU sudarė 291 Eur. Didesni nei 291 Eur nario mokesčiai grynaisiais gauti 44 kartus, bendra suma – 28 255,10 Eur.

Pavedimu ir grynaisiais gautų nario mokesčių santykis

5. Dėl finansavimo iš PPI nenumatytų šaltinių. PPI 17 straipsnyje nustatyta, kad *Politinės partijos turi teisę verstis leidybos, spaudos ir atributikos platinimo, nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo, politinių bei kultūrinių renginių (paskaitų, parodų ir kitų) organizavimo ir kita veikla, iš kurios gautos lėšos gali būti naudojamos tik politinės partijos įstatuose nurodytiems politinės partijos veiklos tikslams.* Pagal Rekomendacijas dėl politinių partijų finansinių ataskaitų rinkinio ir jo priedų pateikimo aiškinamojo rašto 1 priede „Politinės partijos finansavimo šaltiniai“ turi būti pateikta informacija apie politinės partijos lėšas pagal PPI 19 straipsnio 1 dalyje nurodytus finansavimo šaltinius.

Emigrantų partija papildė eilutę „Į sąskaitą įmokėta suma banko paslaugoms padengti, uždarant sąskaitą“ ir nurodė 1,00 Eur sumą.

Politinė partija Rusų aljansas papildė eilutę „Gauta paskola“ ir nurodė 625,00 Eur sumą. 2020 m. kovo 23 d. Politinės partijos Rusų aljanso už partijos apskaitą atsakingo asmens paprašyta pateikti paskolos sutartį. Tą pačią dieną gautas apskaitą tvarkančio asmens atsakymas, kuriame nurodyta, kad „sutartis bus išsiųsta kovo 30 d. nes patalpos, kuriose yra partijos dokumentai yra uždarytos dėl karantino, o aš neturiu raktų.“. 2020 m. kovo 30 d. už partijos apskaitą atsakingas asmuo pateikė valdybos posėdžio protokolą ir paskolos sutartį. 2019 m. vasario 1 d. Politinės partijos Rusų aljanso valdybos posėdžio protokolo išrašė nurodyta, kad svarstytas klausimas „Dėl

paskolos suteikimo Politinei partijai Rusų aljansas. Piniginės lėšos reikalingos darbo užmokesčio A. M. (pavardė nurodyta), priimtam pagal darbo sutartį ir mokesčių apmokėjimui.“ Nutarta paskolos suteikimo sutartį sudaryti tarp Politinės partijos Rusų aljanso pirmininkės Tamaros Lochankinos ir valdybos nario Viačeslavo Karmanovo. 2019 m. vasario 1 d. tarp Politinės partijos Rusų aljanso pirmininkės Tamaros Lochankinos (kreditoriaus) ir Politinės partijos Rusų aljanso valdybos nario Viačeslavo Karmanovo (skolininko) pasirašytoje Paskolos sutartyje (Nr. 2019/01) nurodyta, kad „*Kreditorius skolina skolininkui piniginių lėšų, pervedant nurodytą sumą į skolininko sąskaitą*“ (1 punktas). „*Skolininkas įsipareigoja pilnai atsiskaityti su kreditoriumi iki 2019 m. gruodžio 31 d.*“ (2 punktas). Sutartis beprocentė. Peržiūrėjus partijos pateiktą 2019 m. einamosios banko sąskaitos išrašą, nustatyta, kad partijos pirmininkė Tamara Lochankina keturiais pavedimais į partijos einamąją sąskaitą pervedė 625 Eur sumą (2019 m. vasario 8 d. pervedė 100 Eur, kovo 20 d. – 15 Eur, prie dviejų pervedimų mokėjimo paskirtis nurodyta „*Sąsk. papild*“, balandžio 4 d. – 360 Eur, gegužės 14 d. – 150 Eur, prie dviejų pervedimų paskirtis nurodyta „*Skolos*“). Valdybos posėdžio protokole nurodytam asmeniui A. M. mokėjimų nenustatyta, yra keletas mokėjimų, kurių paskirtis „*grupinis mokėjimas Nr. 88*“ manytina, kad tarp jų galėtų būti mokėjimas ir aptariamam asmeniui, mokesčiai buvo mokami. 2019 m. liepos 23 d. iš partijos einamosios sąskaitos pervesta 625 Eur suma Tamarai Lochankinai, mokėjimo paskirtis nurodyta „*Skolos grąžinimas*“.

Paskolos sutartis buvo sudaryta su partijos pirmininke, nors PPĮ nenumato, kad politinė partija galėtų gauti paskolų iš fizinių asmenų.

Siūloma pagal VRK sudarytą nepriklausomo politinių partijų patikrinimo sutartį perduoti nepriklausomam auditoriui patikrinti Politinės partijos Rusų aljansas finansinių ataskaitų rinkinį. Gavus auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų, vertinti ir spręsti dėl finansavimo teisėtumo.

6. Dėl finansinių įsipareigojimų. 17 politinių partijų savo balansuose nurodė turinčios finansinių įsipareigojimų. Mokėtinų sumų ir įsipareigojimų bendra suma – 1 532 101 Eur, iš jų 1 299 957 Eur (85 proc.) sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai. Lyginant su 2017–2018 metais, mokėtinų sumų ir įsipareigojimų bendra suma padidėjo (2018 m. – 1 203 704 Eur, 2017 m. – 1 085 047 Eur), o lyginant su 2015–2016 metais, partijų įsipareigojimai nepadidėjo (2016 m. – 3 591 338 Eur; 2015 m. – 2 893 341 Eur).

7. Dėl sąnaudų darbuotojų išlaikymui. 13 politinių partijų aiškinamuosiuose raštuose nurodė turėjusios sąnaudų darbuotojams išlaikyti, taip pat nurodė ir darbuotojų skaičių ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (11 partijų – 127 darbuotojai, 2 partijos darbuotojų nebeturėjo). Likusios 11 partijų darbuotojų ataskaitiniais metais neturėjo.

8. Dėl tiesiogiai ar netiesiogiai su politinėmis partijomis susijusių asmenų. Iš 24 finansinių ataskaitų rinkinius VRK IS patvirtinusių politinių partijų nė viena aiškinamojo rašto 1 priede nenurodė turinti tiesiogiai ar netiesiogiai su politine partija susijusių ar kitaip politinės

partijos kontroliuojamų juridinių asmenų, taip pat juridinių asmenų, kurių steigėjas (vienas iš steigėjų) yra politinė partija.

9. Dėl nepriklausomo patikrinimo. Pagal PPI 23 straipsnį, politinės partijos, per kalendorinius metus gavusios daugiau kaip 200 VMDU dydžio (2019 m. tai sudarė 194 000 Eur) pajamų, privalo VRK pateikti ir auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų.

Techninėje užduotyje nustatyta, kad auditorius, atlikęs auditą ir patikrinimą, parengia išvadą, kurioje pareiškia savo nuomonę apie audituotas finansines ataskaitas.

Iš 8 pateiktų nepriklausomų auditorių išvadų dėl 3 partijų pateiktas dalyko pabrėžimas (reikšmingas neapibrėžtumas, susijęs su veiklos tęstinumu), tačiau dėl to nuomonė nebuvo sąlygota. Auditorių ataskaitų dėl pastebėtų faktų prieduose pateikti pastebėjimai 3 partijoms dėl nario mokesčio apskaitos. 4 partijoms pastabų nepateikta: Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungai (patikrinimą atliko UAB Auditorių profesinė bendrija), Lietuvos socialdemokratų darbo partijai (patikrinimą atliko UAB „Verslo konsultacijos ir auditas“), Lietuvos socialdemokratų partijai (patikrinimą atliko UAB „Baltijos auditas“ ir ko), Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (patikrinimą atliko UAB „Audito svarba“).

9.1. **Darbo partijos** patikrinimą atliko UAB „Patikimas auditas“. Nepriklausomo auditoriaus išvadoje pateiktas dalyko pabrėžimas, kuriame nurodoma: *„Atkreipiame dėmesį į finansinių ataskaitų aiškinamojo rašto 4.7. pastabą, kurioje nurodoma, kad 2019 m. gruodžio 31 d. Politinės partijos trumpalaikiai įsipareigojimai viršijo trumpalaikį turtą 155,2 tūkst. EUR suma, o tuomet pasibaigusiais metais Politinė partija patyrė 320,6 tūkst. EUR nuostolių. Šios aplinkybės, taip pat ir kiti dalykai, aprašyti aiškinamojo rašto 4.7. pastaboje, rodo, kad esama reikšmingų neapibrėžtumų, galinčių kelti abejonių dėl Politinės partijos galimybių tęsti veiklą. Dėl šio dalyko mūsų nuomonė yra besąlyginė.“*

Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateikti pastebėjimai:

9.1.1. dėl nario mokesčio priėmimo iš asmens, kuris pinigų priėmimo metu buvo išstojęs iš partijos (12 Eur);

9.1.2. dėl grynaisiais pinigais gauto nario mokesčio įnešimo į einamąją banko sąskaitą nesilaikant terminų. *„Vienas partijos skyrius surinko narių mokesčių 99 Eur, o į banką įnešė 100 Eur (1 Eur gautas vėliau). Nesilaikant terminų dėl nario mokesčio įnešimo į einamąją banko sąskaitą buvo įnešta 6 Eur“.*

2020 m. kovo 6 d. už partijos apskaitą atsakingas asmuo, teikdamas Rinkinį dėl nario mokesčio, paaiškino, kad nepriimtina nario mokesčio 12 Eur suma 2020 m. kovo 3 d. grąžinta sumokėjusiam asmeniui ir kitą dieną pateikė tai patvirtinantį dokumentą.

9.2. **Lietuvos lenkų rinkimų akcijai-Krikščioniškų šeimų sąjungos** patikrinimą atliko UAB „Audito sistemos“.

Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateiktas pastebėjimas dėl nario mokesčio priėmimo iš asmens, kuris pinigų priėmimo metu buvo išstojęs iš partijos (177,60 Eur). 2020 m. vasario 27 d. dėl nario mokesčio susisiektą telefonu su už partijos apskaitą atsakingu asmeniu, kuris paaiškino, kad nepriimtina nario mokesčio 177,60 Eur suma 2020 m. sausio 7 d. grąžinta sumokėjusiam asmeniui. 2020 m. kovo 19 d. dieną pateikė tai patvirtinantį dokumentą.

9.3. **Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio** patikrinimą atliko UAB „Audito sprendimai“. Nepriklausomo auditoriaus išvadoje pateiktas dalyko pabrėžimas, kuriame nurodoma: *„Atkreipiame dėmesį į finansinių ataskaitų aiškinamojo rašto 9 pastabą „Neapibrėžtumai“, kurioje nurodoma, kad 2018 m. rugsėjo 22 d. Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžiui buvo pareikšti įtarimai ir 2018 m. balandžio 18 d. Vilniaus apygardos teismui prokuratūra perdavė baudžiamąją bylą, kurioje Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis kaltinamas padarius Baudžiamojo kodekso 20 str. 2 d., 225 str. 1, 2 ir 3 d., 226 str. 4 d., 228 str. 2 d. numatytus nusikaltimus. Šios aplinkybės, o taip pat ir kiti dalykai, aprašyti aiškinamojo rašto 9 pastaboje, rodo, kad esama reikšmingų neapibrėžtumų, galinčių kelti abejonių dėl Politinės partijos galimybių tęsti veiklą. Dėl šio dalyko mūsų nuomonė nebuvo sąlygota.“*

Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateikti pastebėjimai:

9.3.1. dėl nario mokesčio priėmimo iš asmenų, nepriklausančių politinei partijai (212 Eur);

9.3.2. dėl grynaisiais pinigais gauto nario mokesčio įnešimo į einamąją banko sąskaitą nesilaikant terminų. *„Trakų skyriuje 20 asmenų sumokėjo nario mokesť grynais, bendra 200 Eur suma. Trakų skyriaus atsakingas asmuo šią surinktą 200 eurų nario mokesčio sumą įnešė į banko atsikaitomąją sąskaitą vėliau nei 20 darbo dienų, nuo jų gavimo dienos. Daugiausiai pavėluota 6 darbo dienos.“*

Vadovaujantis Politinės partijos narių mokesčių žurnalo formos, jo užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinta VRK 2016 m. vasario 4 d. sprendimu Nr. Sp-16 „Dėl Politinės partijos narių mokesčių žurnalo formos, jo užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“) 25 punktu, gavus Teisingumo ministerijos atsakymą, kad partijos mokesť sumokėjęs asmuo nėra partijos narys, už politinės partijos apskaitą atsakingas asmuo gali priimti nario mokesť, jei įsitikina, kad tas asmuo yra (mokesčio mokėjimo metu buvo) politinės partijos narys. Tokiu atveju skiltyje „Pastabos“ nurodomas nario mokesčio priėmimo pagrindas.

VRK patikrinus Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio narių mokesčių registracijos žurnalą, nustatyta, kad 18 politinei partijai nepriklausančių asmenų sumokėjo nario mokesť, kurio suma – 333,00 Eur. Narių mokesčių registravimo žurnale nurodyta, kad nepriimta 121 Eur iš (15 asmenų), o priimta 212 Eur iš (3 asmenų). Žurnalo skiltyje „Pastabos“ nurodytos pastabos nepakankamai tikslios, kad būtų galima įsitikinti šių asmenų naryste partijoje mokėjimo metu.

2020 m. kovo 17 d. el. paštu už partijos apskaitą atsakingo asmens paprašyta pateikti informaciją dėl nario mokesčio. Tą pačią dieną elektroniniu paštu gauta informacija, kad nepriimtina nario mokesčio 115 Eur suma (14 asmenų) 2020 m. vasario 12 d. pervesta į valstybės biudžetą, o 6 Eur suma grąžinta sumokėjusiam asmeniui. 2020 m. kovo 18 d. papildomai gauta informacija, kad iš partijos išstojęs asmuo vėl įstojo į partiją ir tą pačią dieną sumokėjo nario mokesį, pridėta nario anketos kopija, kurioje nurodyta, kad nario mokesčio mokėjimo dieną asmuo buvo partijos narys, o kitas asmuo mokėjimo metu taip pat buvo politinės partijos nariu. Nepriimtina nario mokesčio 6 Eur suma 2020 m. kovo 18 d. pervesta į valstybės biudžetą.

9.4. **Partijos Tvarka ir teisingumas** patikrinimą atliko UAB „ANALITIKA“. Nepriklausomo auditoriaus išvadoje pateiktas dalyko pabrėžimas, kuriame nurodoma: „Partija Tvarka ir teisingumas dalyvauja baudžiamosios bylos Nr. 1-25-350/2019 procese, kaltinamojo juridinio asmens padėtyje. Šioje byloje partija kaltinama pagal Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 20 straipsnio 2 dalį, 24 straipsnio 5 dalį, 184 straipsnio 2, 6 dalis, 222 straipsnio 1, 2 dalis, 226 straipsnio 4, 6 dalis ir 300 straipsnio 1, 6 dalis. Partijos valstybės biudžeto asignavimų banko sąskaitai taikomos laikinosios apsaugos priemonės. Areštuotų lėšų suma yra reikšminga ir sudaro 358 937 EUR. Aprašytos aplinkybės rodo, kad esama reikšmingų neapibrėžtumų, galinčių kelti abejonių dėl Partijos galimybių tęsti veiklą. Dėl šio dalyko mūsų nuomonė lieka besąlyginė.“

9. Dėl VRK atliekamų tikrinimų apimties

Pagal PPĮ 25 straipsnio 2 dalį, politinių partijų, per kalendorinius metus gavusių mažiau negu 200 VMDU dydžio pajamų sumą (194 000 Eur), patikrinimą organizuoja VRK. Šioje dalyje nurodytam nepriklausomam politinių partijų patikrinimui atlikti VRK turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka pirkti audito įmonių arba auditorių paslaugas. VRK nupirko politinių partijų nepriklausomo patikrinimo paslaugas: numatyta patikrinti iki 5 politinių partijų.

Mažiau kaip 200 VMDU dydžių pajamų sumą 2019 m. gavusios politinės partijos

(Eurais)

Eil. Nr.	Partija	Nario mokesčiai	Politinės kampanijos lėšų likučiai, gauti į einamąją banko sąskaitą	1 proc. GPM	Kitos lėšos	Iš viso	VRK tikrinta
1.	Lietuvos žaliųjų partija	25 504,50	–	11 668,10	–	37 172,60	2012 m. 2015 m. 2018 m. ¹¹
2.	Laisvės partija	19 138,59				19 138,59	Netikrinta (įkurta 2019 m.)

¹¹ Lietuvos žaliųjų partija 2018 m. buvo patikrinta nepriklausomo auditoriaus pagal PPĮ 25 str. 2 d.

Eil. Nr.	Partija	Nario mokesčiai	Politinės kampanijos lėšų likučiai, gauti į einamąją banko sąskaitą	1 proc. GPM	Kitos lėšos	Iš viso	VRK tikrinta
3.	Politinė partija Rusų Aljansas	1 430,00	1,06	1 867,40	4 331,80	7 630,26	2012 m. 2016 m.
4.	Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga	561,30	12.24	5 627,38	–	6 200,92	2012 m. 2014 m. 2018 m. ¹²
5.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	50,00	–	5 984,00	–	6 034,00	2017 m.
6.	Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“	–	–	3 394,67	–	3 394,67	2015 m. 2018 m.
7.	Lietuvos rusų sąjunga	–	–	1 207,00	–	1 207,00	2012 m. 2015 m.
8.	Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija	–	2,36	1 141,79	–	1 144,15	2012 m.
9.	„Drąsos kelias“ politinė partija	348,00	–	736,41	–	1 084,41	– ¹³
10.	Partija „Jaunoji Lietuva“	–	11,02	662,00	–	673,02	2012 m. 2013 m.
11.	Lietuvos liaudies partija	140,00	–	469,15	–	609,15	2016 m.
12.	Žemaičių partija	–	–	396,93	–	396,93	2012 m.
13.	Kartų solidarumo sąjunga	–	–	150,53	–	150,53	2012 m.
14.	Emigrantų partija	–	–	–	1,00	1,00	2013 m.

10. Dėl taikytinos administracinės atsakomybės

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 544 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad *aukų politinei partijai apskaitos tvarkos pažeidimas užtraukia baudą už politinės partijos apskaitą atsakingam asmeniui ar politinės partijos pirmininkui nuo vieno šimto keturiasdešimt iki šešių šimtų eurų.*

ANK 545 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad *politinės partijos finansinių ataskaitų rinkinio ir Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatyme nustatytų finansinių ataskaitų rinkinio priedų ir auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų, kai ši ataskaita privaloma, nepateikimas užtraukia baudą politinės partijos pirmininkui nuo vieno šimto keturiasdešimt iki šešių šimtų eurų.*

ANK 589 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad dėl šio kodekso 544 ir 545 straipsniuose numatytų *administracinių nusižengimų tyrimą atlieką ir protokolus surašo Vyriausios rinkimų komisijos pirmininkas ar jo įgaliotas šios komisijos narys.*

¹² Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga 2018 m. buvo patikrinta nepriklausomo auditoriaus pagal PPI 25 str. 2 d.

¹³ „Drąsos kelias“ politinė partija iki 2017 metų buvo tikrinama nepriklausomo auditoriaus.

Siūloma:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo 23 straipsnio 5 dalį pažeidė:

1.1. Kovotojų už Lietuvą sąjunga, iki 2020 m. kovo 16 d. nepateikusi 2019 metų finansinių ataskaitų rinkinio;

1.2. Centro partija „Gerovės Lietuva“ ir Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai), iki 2020 m. kovo 16 d. nepateikusios privalomos auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų.

2. Pripažinti, kad Lietuvos socialdemokratų darbo partija, priimdama nepriimtina nario mokestį (400 Eur) pažeidė Politinių partijų įstatymo 19 straipsnio 4 dalį, tačiau šio pažeidimo nelaikyti šiurkščiu.

3. Taikyti atsakomybę 1 ir (ar) 2 punktuose nurodytų politinių partijų pirmininkams.

4. Atidėti sprendimo priėmimą dėl valstybės biudžeto asignavimų skyrimo Centro partijai „Gerovės Lietuva“ ir Lietuvos laisvės sąjungai (liberalams), iki šios partijos pateiks auditoriaus ataskaitas dėl pastebėtų faktų.

5. Spręsti dėl nepriklausomo auditoriaus patikrinimo pagal VRK sudarytą nepriklausomo politinių partijų patikrinimo sutartį. Siūlomi alternatyvūs variantai:

5.1. Politinę partiją Rusų Aljansas, kaip gavusią paskolą iš fizinio asmens ir galimai pažeidusią nario mokesčio apskaitos tvarką, bei 4 daugiausia pajamų (daugiau kaip 6 000 Eur) gavusias politines partijas (Lietuvos žaliųjų partija, Laisvės partija, Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga, Politinė partija „Lietuvos sąrašas“) arba

5.2. 4 daugiausia pajamų gavusias politines partijas (Lietuvos žaliųjų partija, Laisvės partija, Politinė partija Rusų Aljansas, Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga) ir „Drąsos kelias“ politinę partiją, kuri 2019 metais savo veiklai finansuoti naudojo anksčiau gautus valstybės biudžeto asignavimus.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Vyriausioji specialistė

Laima Lazauskienė

Vyriausiasis specialistas

Vytautas Vilys